

Автор концепції пропонує «...використання у навчально-виховному процесі новітніх педагогічних технологій...», і наголошує, що «...процес використання комп'ютерів молодшими школярами набув незворотності» і реалізувати соціальне замовлення сучасного суспільства неможливо без їх використання. М. М. Левшин виділяє три абсолютно різні підходи до вивчення інформатики дітьми вікової групи, яка відповідає учням 1–4 класів шкіл України, що існували на той час, серед яких: повне заперечення використання комп'ютерів у початковій школі; надання особливої уваги програмістському (алгоритмічному) підходу; виділення користувацьких умінь і навичок як єдиної домінанти навчання [1, с. 40].

Керуючись п'ятикомпонентною моделлю методичної системи навчання окремих предметів, автор розглядає основні концептуальні положення вивчення інформатики у початковій школі. Наголошує, що є необхідним розроблення типової програми з інформатики для 1–4 класів.

Звертаючись до особистого досвіду дослідного навчання молодших школярів інформатики, М. М. Левшин засвідчує, що «...формувати початки інформаційної культури доцільно на основі уявлень про: інформацію, знак, модель, код, кодування, комп'ютер, можливості комп'ютера як засобу переробки, збереження і передачі інформації, основні пристрої комп'ютера, режими роботи комп'ютера, виконавця, команду, мову комп'ютера, комп'ютерні програми, алгоритм, принципи виконання алгоритмів» [1, с. 40].

Таким чином, можемо стверджувати, що «Концепція вивчення інформатики» (1995) містила на той час значне теоретичне та методичне підґрунтя для формування інформаційної культури у молодших школярів.

Список використаних джерел

1. Левшин М. М. Концепція вивчення інформатики. *Початкова школа*. 1995. № 8. С. 40–42.
2. Березівська Л. Д. Реформування змісту загальної середньої освіти в незалежній Україні в напрямі національної самоідентифікації (1991–2002 роки): історико-джерелознавчий аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 2 (33). С. 9–15. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/33/part_2/3.pdf (дата звернення: 01.11.2021).
3. Березівська Л. Д. Реформа середньої освіти в незалежній Україні: еволюція національного законодавства (1991–2017). *Ricerche di Pedagogia e Didattica: Journal of Theories and Research in Education*. 2020. № 1 (15), С. 53–69. URL: <https://rpd.unibo.it/article/view/10501> (accessed date: 01.11.2021).

ВЕБСТОРИНКА «МИХАЙЛО ДРАГОМАНОВ» ЯК СКЛАДНИК ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» (ДО 180-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

*Н. В. Чала, молодший науковий співробітник сектору сухомлиністики,
відділ педагогічного джерелознавства і біографістики*

Інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як зазначає доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Л. Д. Березівська, зосереджує всю наявну інформацію про кожного з педагогів, що класифікуються як видатні особистості. Водночас віртуальний ресурс систематично оновлюється з урахуванням нових здобутків українських і зарубіжних історико-педагогічних, історичних та біографічних студій із залученням новітніх інформаційних технологій. Такий підхід забезпечує комплексне, глибоке й багатогранне висвітлення життя і діяльності педагогів, освітніх діячів у науково-педагогічному просторі зокрема й соціально-культурному загалом, їхнього внеску в розвиток української та зарубіжної освіти [1, с. 226].

Серед таких освітніх діячів, спадщину яких висвітлено в інформаційно-бібліографічному ресурсі «Видатні педагоги України і світу», помітне місце посідає Михайло Петрович Драгоманов, з дня народження якого в 2021 році виповнюється 180-років.

М. П. Драгоманов (1841–1895) – український вчений-історик, літературознавець, фольклорист, філософ, педагог, суспільно-політичний і громадський діяч, один з ініціаторів відкриття недільних шкіл, доцент і викладач історії Київського університету (1870–1876), професор Софійського університету (1889–1895), один з організаторів педагогічних курсів для підготовки вчителів українських народних шкіл, активний діяч Київської громади, очолював осередок української політичної еміграції (1876–1889) [2].

Він є автором праць з питань шкільної освіти: «Земство і місцевий елемент в народній освіті» (1866), «Про педагогічне значення малоросійської мови» (1866), нарис «Народні школи на Україні серед життя і письменства в Росії» (1877). У цих публікаціях М. П. Драгоманов висвітлював питання про роль і значення української навчальної книги для становлення й розвитку національної школи, приділяв значну увагу проблемам виховання дітей та молоді. Його перу належить документально-публіцистична праця «Про школи на Україні» (1878), де на широкому фактологічному матеріалі (звіти, анкети, опитування тощо) автор показує причини відсутності національної школи й шляхи національного українського відродження через школу, освіту, виховання дітей та молоді.

Рубрику інформаційно-бібліографічного ресурсу «Бібліографія публікацій про життя та діяльність М. П. Драгоманова» цього року поповнено списком публікацій українських авторів, які досліджують педагогічну творчість та організаційно-освітню діяльність педагога. До нього ввійшли монографія В. В. Гоцуляка (2013) про видатного діяча, стаття «Михайло Драгоманов і національне питання» М. Кармазіної у збірнику «Між історією і політикою» (2015), книга Л. Ушкалова «Чарівність енергії: Михайло Драгоманов» (2019) про життя та творчість історика.

Розширено перелік оцифрованих видань педагогічних творів у рубриці «Повнотекстові праці М. П. Драгоманова». «Фотогалерею» доповнено світлинами й художніми зображеннями вченого. У рубриці «Вшанування пам'яті» в ілюстративному матеріалі висвітлено пошанування в Україні й світі заслуг геніального вченого, літературознавця й непересічного педагога.

Доповнення сторінок електронного ресурсу у відкритому доступі дає змогу розширювати й поглиблювати вивчення педагогічної спадщини представлених особистостей, здійснення досконалого вивчення нових джерел у віртуальному освітньому просторі.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як основа професійної підготовки педагогів. *Освіта для миру* : зб. наук. пр. учасників VIII Укр.-пол. / Пол.-укр. наук. форуму (8–10 жовт. 2019 р.) : у 2 т. / МОН України та ін. Київ ; Переяслав-Хмельницький, 2019. Т. 2. С. 222–228.

2. Драгоманов Михайло Петрович (1841–1895) : сторінка інформ.-бібліогр. ресурсу «Видатні педагоги України та світу» / підгот. Покусовою О. С., допов. Чалою Н. В. ; наук. керівник Л. Д. Березівська ; ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : офіц. сайт. Київ, 2021. URL: http://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/_драгоманов-м-п/ (дата звернення: 05.11.2021).

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ: ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ДЖ. ДЬЮЇ У КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ХХІ СТОЛІТТЯ

Т. О. Золотаренко, провідний бібліотекар відділу науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності; студентка другого курсу магістратури Національного педагогічного університету імені

М. П. Драгоманова

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, професор Т.М. Васютіна

На початку ХХІ ст., провідними світовими компаніями створено перелік ключових (необхідних для будь-якого успішного співробітника) умінь, що у подальшому отримали назву «Навички ХХІ століття». [1] Однією з них, цікавою для нас у контексті цього дослідження, є здатність критично мислити. Це питання викликає неабиякий інтерес серед наукової спільноти і така зацікавленість не випадкова. Вона зумовлена, насамперед тим, що в епоху тоталітарного режиму, у якому тривалий час перебувала наша країна, фактично насаджували догматичне мислення, натомість критичне – сприймали зазвичай, як недолік. Таке середовище, безумовно, негативно впливало на розвиток ідей, на формування критичного мислення у здобувачів освіти і період їхнього генезису у вітчизняній освітній системі змістило на десятки років.

Тим часом, ще на початку минулого століття, у світі такі ідеї вже виникали. Вони зародилися у США, досліджував їх відомий американський філософ, психолог та реформатор освіти ХХ ст. Джон Дьюї. [2;3;4] Вивчивши його роботу «Педагогіка та психологія мислення», можемо констатувати схожість трактування рефлексивного мислення, описаного у його праці, з визначеннями критичного мислення, яке наводять сучасні науковці. Дж. Дьюї, описуючи категорію «рефлексивне мислення», зазначає: «воно відрізняється тим, що йому мало випадкової появи випадкових “того чи іншого”. Рефлексія має на увазі не просту низку ідей, але їх послідовний порядок, щоб кожна визначала наступну, як свій наслідок, і в той же час ґрунтувалася на попередній. Послідовні частини рефлексивного мислення виростають одна з